List 44. Tečaj XLIII.

NOVICE

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 4. novembra 1885.

Obseg: Naznanilo in razglas. — Temeljni pogoji izrejevanja dobre govedi. — Poziv družbenim podružnicam in poročevalcem o letini. — Imenik gospodarjev, ki so kupili plemensko goved. — Javna izpita na dveh slovenskih kmetijskih šolah. — O boleznih in elementarnih poškodbah sadnega drevja. (Dalje.) — Trgovinska in obrtna zbornica. — Zemlje- in narodopisni obrazi. — Govor poslanca Riegerja v 8. seji državnega zbora 17. oktobra 1885. — Naši dopisi. — Novičar.

Naznanilo in razglas.

Novo šolsko leto na podkovski šoli ljubljanski se prične 1. dne januarija 1886. leta.

S podukom v podkovstvu združen je tudi nauk o ogledovanji živine in mesa. Kdor želi biti sprejet v podkovsko šolo, mora se izkazati:

1. S spričevalom, da se je pri kakem kovaču za kovaškega pomočnika izučil;
2. z domovinskim listom;
3. s spričevalom svojega župnika ali župana, da je poštenega obnašanja, in
4. da zna brati in pisati slovensko.

Revni učenci zamorejo tudi dobiti štipendijo po 60, oziroma 50 forintov.

Prosilci za štipendijo imajo predložiti:

1. ubožni list,
2. spričevalo poštenega obnašanja, in
3. potrdilo, da so uže dve leti kot kovaški pomočniki delali. Prošnje z dotičnimi spričevali imajo poslati vsaj do 15. decembra glavnemu odboru c. kr. kmetijske drnžbe v Ljubljani.

Šola traja do konca junija 1886. leta. Kdor preskušnjo dobro prestojí, more po postavi od 1873. leta patent podkovskega mojstra dobiti, ker sedaj brez preskušnje nihče ne more postati kovaški mojster. Nauk v tej šoli je brezplačen, vsak učenec ima skrbeti le za to, da si za šolski čas oskrbi živež in stanovanje ter potrebne šolske knjige. Stanovanje dobijo učenci za majhno plačo v šolski hiši.

Učenci naj se oglasé vsaj dva dni pred šolskim začetkom v podkovski šoli na spodnjih Poljanah.

Ker je po slovenskih deželah še zmirom premalo v podkovstvu izučenih kovačev in zdravnikov kopitnih bolezin, pa tudi premalo izurjenih ogledovalcev živine in mesa, toraj naj bi županstva svojo skrb obračala na to, da dobi vsaka občina vsaj enega dobrega kovača in ogledovalca živine in mesa.

V Ljubljani 1. novembra 1885.

Karol baron Wurzbach,
predsednik c. kr. kmetijski družbi kranjski.

Dr. Karol vitez Bleiweis,
začasni vodja podkovske šole.

Gospodarske stvari.

Naznanilo.

Skušnje na tukajšnji podkovski šoli vršile se bodo dné 28. in 29. decembra t. l., in sicer: 28. decembra skušnja iz podkovstva za kovače, kateri niso obiskali podkovske šole, 29. decembra pa za učence podkovske šole iz podkovstva in ogledovanja klavne živine in mesá. Kovači, kateri se hočejo podvreči tej skušnji, naj se oglasé pri podpisanem vodstvu do 15. dne decembra t. l.

Vodstvo podkovske šole v Ljubljani
dné 1. novembra 1885.

Dr. Karol vitez Bleiweis.

Temeljni pogoji izrejevanja dobre govedi.

Živalsko telo sostavljeno je iz obstojnih delov krmil, zato pa tudi žival toliko lože izdelava meso in mast, kolikor bolj primerno živinorejec sostavi krmo z ozirom na njeno množino in kakovost. Za dobičkonosno živinorejo potrebno je dobro izkoristenje polagane krme, kojo izkoristenje je pa pri živini raznih plemen in rodov ravno tako različno, kakor njena zunanjost. Prav važno je toraj izbirati si za pleme le živali, katere združujejo s primerno unanjo obliko tudi lastnost, jim položeno krmo dobro izkoristiti. Brezdvomno je, da se dá ta lastnost ravno tako podedovati, kakor vnanja oblika, in ker je ta lastnost tudi velike važnosti, skrbeti mora umen živinorejec s pravilnim ravnanjem za njeno utrjénje in sigurno podedovanje.

Vspeh živinoreje odvisen je bistveno od krme in krmenja in ta trditev dá se tudi opravičiti, ker mlada žival od žlahtnih starišev zgubi svoje dragocene rodovinske lastnosti, ako se ji ne dá vsak dan in vedno take krme, v koji zamore dobiti vse potrebne redilne snovi v pravi meri in obliki, kakor jih potrebuje v razvijanje svojih telesnih moči. Iz prvotno žlahtne živali postane vsled slabega krmenja nič druzega kot stroj ali mašina za gnoj; o plemenski vrednosti take živali ne more se niti govoriti.

Narobe je pa tudi mogoče prirediti si iz primerno slabe živine z umnim izbiranjem telet in primernem krmenjem novo pleme, ki nadkriluje svoje stariše v vnanji telesni obliki, kakor tudi v lastnosti, hrano dobro izkoristiti. Prizadevanje kmetovalčevo, v tem smislu svojo goved izboljšati in požlahtniti je pa tudi zarad tega potrebno, ker dobiček s krmo obdelanih njiv raste z boljšim izkoristenjem krme dotičnih živali, za koje je ta krma namenjena. Porabi na pr. kaka goved za izdelovanje 3 kilogramov mesa 100 kilogramov sena, druga pa za ravno toliko mesa le dve tretjini te krme, potem bode ta druga goved zvišala dobiček na krmo obdelani njivi za tretjino.

Ta cilj, kakor tudi krepki razvitek vsega živalskega telesa dá se pa le doseči, ako uže v prvem letu dobi goved dosti dobre in primerne krme ter dobro postrežbo, kajti prvi mladostni čas je ravno tisti, v katerem žival najbolj raste in kateri je temelj pozneji njeni vrednosti. V nobenem starostnem času ne izplača se pri govedi pravo strokovnjaško oskrbovanje tako dobro, kakor v prvem letu. Kmetovalec, ki pri izreji svoje mlade govedi pravilno postopa, ima dvojno prednost: priredi si najprej krepko in dragoceno živino, drugič pa zamore zahtevati od nje prej ono korist, zaradi katere si jo je izredil.

Na sledeča poglavitna vodila je kmetovalcu gledati pri izreji telet:

1. Po rojstvu teleta je gledati na to, da tele dobi ono gosto, rumeno mleko, ki se nahaja v kravinem vimenu takoj po oteletitvi. Tele naj dobiva prvih 6 tednov edino le mleko, in sicer vsaj do 12 litrov na dan.

2. Da se tele prej ko mogoče tudi navadi na drugo krmo, ponudi naj se mu uže v drugem tednu zmes iz lanenih preš ali iz strtega ovsa z razrezanim dobrim sladkim senom, ta zmes se po potrebi pomnoži. Prve dneve treba je tele večkrat k koritu peljati ter prinesti gobec v dotiko s to zmesjo, da se tako tele na to krmo navadi. Zraven korita postavi naj se posoda pitne vode, koja se večkrat premeni. Če je mogoče, postaví se tudi k teletu kos soli.

3. Po pretečenih prvih šestih tednih nadomesti se polagoma mleko s toplo vodo, tako da dobiva tele po preteku druzih treh tednov le še trdo krmo, pitno vodo in sol.

4. Od desetega tedna naprej naj bode vsakdanja teletova krma obstoječa iz $^1/_3$ do $^1/_2$ kilograma strtega ovsa, iz $^1/_3$ do $^1/_2$ kilograma lanenih preš ali otrobov in iz dobrega razrezanega sena.

5. Pozneje pomnoži se mladi govedi krma obstoječa iz 1 kilogr. ovsa, 1 kilogr. otrobov, zraven se pa pridene primerne množine sena.

6. Te sostave krme ni v prvem letu več potrebno spremeniti, večji potrebi zadostuje s pridevanjem sena.

7. Krma naj se precej od začetka suha poklada, ker so poskusi pokazali, da suha krma naredi krepkejšo in bolj zdravo živino kot pa omehčana in namočena krma.

8. Vsakako mora dobiti tele dovolj dobre pitne vode; tudi naj se mu v jasli položi solni kamen, da zamore po potrebi ta neobhodno potrebni del hrane v-se dobiti.

Ker vspeh izreje ni le odvisen edino od krme, ampak tudi od oskrbovanja unanjega teletovega života, je v tem oziru to-le omenjati:

1. Ležišče teletovo naj bo suho, snažno in pri mrzlem vremenu toplo.

2. Pogosto snaženje kože, da koža zdrava ostane.

3. Teletu preskrbi naj se po možnosti mnogo pregiba, posebno pa na prostem v čistem zraku.

Po mnogih izkušnjah dá se po predpisanih pravilih izrediti enoletna goved, ki tehta 400 do 500 kilogramov. Kosti in meso raste pri taki izreji v takem razmerji, da ima goved dobro zunanjo obliko, a se ne more imenovati opitana. Pri tacem telesnem razvoji mogoče je porabiti bike v 15. meseci, junice pa v 18. meseci brez vsake škode za pleme.

Te številke naj računajočemu kmetovalcu dokažejo, da pri pravilnem izrejevanji govedi se dá doseči lep dobiček, ki zamore kmetovalca privesti do vedno veče ljubezni k živinoreji.

Poziv družbenim podružnicam in poročevalcem o letini.

Podpisani odbor usoja si uljudno prositi čast. podružnice in gospode poročevalce, kateri niso še poslali poročila o letošnji letini, da naj blagovolijo nemudno to poročilo v zmislu dopisa iz dné 30. septembra t. l. št. 818 podpisanemu odboru doposlati.

Glavni odbor c. kr. družbe kmetijske
v Ljubljani 2. novembra.

Imenik gospodarjev, ki so kupili plemensko goved.

Na javni dražbi subvencijske govedi belanskega rodu v Kranji 31. oktobra t. l. kupili so sledeči gospodje, oziroma oskrbništva bike:

Miha Jerše iz Jame,
Adolf Galé iz Šiške,
gospodarsko oskerbništvo „usmiljenih sester“ v Ljubljani,
gespodarsko oskrbništvo grajščine „Bled“,
Aleš Molj iz Trboj,
Anton Purgar iz Hraš,
Pavel Debeljak iz Visokega na Poljanskem.

Telico belanskega rodú kupil je pa gosp. Karol Šavnik v Kranji.

Javna izpita na dveh slovenskih kmetijskih šolah.

Slovenskega naroda ogromna večina peča se s kmetijstvom, a vendar stori se med nami za to velevažno obrt borno malo. Edino dve kmetijski šoli, v Gorici in na Slapu, imate nalogo, našemu kmetu s strokovnim podukom k napredku in boljšem materijalnem stanji pripomoči, a še ena teh sol (na Slapu) ima biti prav za prav le specijalna šola za vinarstvo in sadjarstvo. *) Naše občinstvo, zlasti razumneje, briga se pa za te zavode še veliko premalo, in po listih brati je le malokaterikrat kako notico o kmetijskih šolah. Velika večina našega razumništva niti ne pozna upravo kake kmetijske šole, ter ima največ o njej po vsem napačne nazore. Naše prepričanje je, da nam je iskati boljšo prihodnost slovenskega naroda v zboljšanem materijalnem stanji našega kmeta. S kmetom

*) Deželna sadjarska in vinarska šola na Slapu je po prvotnem načrtu špecijalna šola za vinarstvo in sadjarstvo. Ker je pa to edina kmetijska šola na Kranjskem, delalo je vodstvo šole na to, da je šola, vsaj kar se tiče teorije, splošno kmetijska. Vodstvu se je s pomočjo dobrih pristavov to tudi posrečilo.

stojimo, s kmetom pademo! Iz teh vzrokov naj bi se tudi na vso moč delalo za ustanovitev novih kmetijskih šol — uže obstoječim naj bi se pa naklonilo v eni ali drugi zadevi več pozornosti in požrtovalnosti.

Iz teh vzrokov hočemo z današnjim člankom obrniti pozornost občinstva, kakor tudi krogov, kojim so prirejene naše kmetijske šole, na naša edina slovenska kmetijska zavoda. Spodbudila sta nas k temu izpita, kojih prvi se je vršil v torek 27. oktobra na deželni kmetijski šoli v Gorici, drugi pa v četrtek 29. oktobra na deželni vinarski in sadjarski šoli na Slapu. Poročilo o izpitu na Slapu prijavimo danes med dopisi, notico o izpitu na kmetijski šoli v Gorici, posneto po „Soči“, pa med članki „Iz Ljubljane“. Čast. bralce na goriško notico posebno opozarjam, zlasti na drugi odstavek.

Kar se tiče slapenske šole, strinjamo se mi po vsem z besedami g. dr. Vošnjaka, ki jih je govoril pri izpitu in kakor je tudi čitati v našem dopisu iz vipavske doline. Gosp. vodja Dolénc, kakor adjunkt g. Rohrmann svoji težki nalogi popolnem zadostujeta, šolsko posestvo pa kaže, da je vodja ne le teoretik, ampak tudi izvrsten praktik. Med vsemi avstrijskimi kmetijskimi šolami stane slapenska šola najmanj denarja, in kolikor nam je znano, je ta šola tudi edina v Avstriji, ki izkaže dobiček pri kmetovanji. Kedor pozna neugodne gospodarske razmere slapenske šole, nesrečne vipavske podnebne razmere zadnjih 15 let, ta vedel bode vspehe slapenske šole še posebno ceniti. Posestvo pa ni le dobičkonosno vrejeno, ampak tudi uzorno, te lastnosti imeti pa mora vsako posestvo kmetijske šole in napačna je trditev nekega primorskega lista, da pri šolskem gospodarstvu ni gledati na dobiček, ampak na uzornost. Za Boga, dajte kmetu dovolj denarja, mislim. da ga ni, ki bi se branil svoje posestvo uzorno urediti. — Kmetijska šola ima pa namen, kmeta podučiti, kako iz lastne moči napredovati in do večega blagostanja priti. Ne moremo kaj, da pri tej priliki, ko se tudi gre za premeščenje slapenske šole na Dolenjsko, slavni deželni odbor opozorimo, da naj nikar pri malostnih svotah ne štedi, ampak šolo precej tako uredi, kakor stvar zahteva, ker se bode vspeh potem toliko hitreje pokazal, kakor pa na slapenski šoli, kojo se je deset let delalo, a še danes nima vsega potrebnega.

Obrnimo se na goriško kmetijsko šolo! Častito uredništvo „Soče“ naj bode uverjeno, da nas pri pisanji teh vrstic ne vodi osebna strast in ne osebni oziri, ker nimamo k temu nobenih vzrokov, ampak le odkritosrčna želja, da pripomoremo do zmage resnici, katero vsak ljubi in katera slednjič vendar enkrat tudi na Goriškem mora na dan.

Ne ostaja nam ne prostor ne čas, da bi stvarno popisavali posestvo in izpit goriške kmetijske šole, toliko se pa vendar upamo reči, da bi se čudili, ko bi našli v XIX. stoletji take razmere v Trenti, ne pa v Gorici, pred očmi tolike slovenske inteligence.

O žalostnem utisu, kojega napravil je na nas izpit, niti nečemo pisati, proti temu pa vendar moramo odločno protestovati, da bi se javno pri izpitu zabavljalo na čišlane nauke slapenske šole od ljudi, koji niti abecednika kmetijske vede ne znajo. Ako slapenske šole vodja Dolenc vinarske nauke nemških vinarskih učiteljev in praktikov za vipavske razmere na podlagi naravoslovskih ved spremeni, kaže to, da on svojo stroko pozna, kar dokazujejo tudi vina slapenske kleti, v kojo hraniti taka vina, kot smo poskusili na šoli v Gorici, bi vodja gotovo protestoval. Res je, da so učenci pridno odgovarjali, a pomilovati jih moramo, da so nevedé toliko neumnosti govorili, kojo izrekati se jim je še deloma pomagalo.

Kar se tiče posestva, ni vredno, da bi besedo zgubili, čeravno bi bilo dokaj interesantno videti knjigovodstvo šolskega posestva, kojega morda celó ni; kajti tudi ono, kar so se učili učence za knjigovodstvo, o groza, niti knjigovodstvo ni. Pa pustimo te nevesele razmere; naša časnikarska dolžnost je bila, slovenske rodoljube na Goriškem opozoriti na pretečo nevarnost, zgubiti šolo, ki je uže sto tisučev stala in ki je za goriško deželo tako velike važnosti; temveč je pa to naša dolžnost, ker imamo zastopati tudí kmetijske interese. Lahoni zadovoljno gledajo na zdajšnjo vodstvo, ker vejo, da je ono grobokop šoli. Še je čas popraviti! Nemudno naj se sedanji provizorijum odpravi, ter nastavi vodjem mož, ki je popolnem v kmetijski stroki izvežban in ki ima voljo in dovolj energije spraviti zapeljani voz zopet v pravi tir. Vsaj imamo sedaj Slovenci dobro izvežbanih kmetijskih učiteljev, zato si pa usojamo prašati: Ali naj se slovenski dijaki za to prigovarja, iti se učiti umnega kmetijstva (kar vse stane toliko truda in denarnih žrtev), češ, bodete svoj narod v kmetijstvu podučevali, da potem, ko se izšolani vrnejo, ne dobijo kruha, ampak da se dá prednost nezmožnim nestrokovnjakom? To vprašanje stavimo v imenu vseh izšolanih kmetovalcev.

O boleznih in elementarnih poškodbah sadnega drevja.

Spisal M. Rant.

(Dalje.)

Ako se take drevesne rane in poškodbe do zdravega in svežega lesá ne izrežejo, ter se le in edino same sebi prepusté, ne more ob njih drevesni sok novih celic v podobi kambija razvijati in jih zaceliti. Nasprotno pa drevesni sok suhi (vsahneli) lés v takih ranah vedno nekako volhk (vlažen) ohrani, iz česar nastane „pereči ogenj“ in slednjič tak les v ranah tudi neizogibno trohneti prične.

V tem obziru so na sadnem drevji najnevarnejši one poškodbe, katere na njem nekateri mrčesi napravljajo, na priliko: lesne ose, vrbarji in drugi s svojimi ličinkami, a to pa zato, ker take poškodbe moremo navadno še le potem opaziti, ko so za drevo uže občutne in osodapolne postale.

Vse ravno omenjeno nam zadosta jasno kaže, da so si poglavitni vzroki, iz katerih na sadnem drevji „pereči ogenj“ in „rak“ nastaneta, na sploh zeló podobni in vselej skoraj eno in isti; obema boleznima prava podlaga je: pomanjkanje potrebnega drevesnega živeža, nepravilno oskrbovanje sadnega drevja, ter na en ali drug način taistemu prizadete poškodbe iz zanemarjene rane.

II. Smolika ali drevesni klej.

„Pereči ogenj“ in „rak“ prikazujeta se na koščičastem sadnem drevji v popolno drugačni podobi in obliki, nego na peškarjih. Sok koščičarjev obstoji iz bolj klebljivih in klejastih (gumastih) delov. Ako začne sok na koščičarjih iztakati in pride s zrakom v dotiko, se zgosti in strdi. Zatega voljo pa tudi na takih mestih koščičastega sadnega drevja, po deblu in vejah, da tudi celó na sadji samem pogostoma opazujemo mehurčkaste, poluprozorne nastavke, katere po domače sploh „smolika“ imenujemo. Ker se pa ta drevesna „smola“ v vodi razveže in raztopi, moremo jo z vso pravico dre-

vesni klej ali gumo imenovati. Prava smola, kakoršno dobivamo od smerek in druge jelovine, se nikdar v vodi, nego le v špiritu (alkoholu) razvezati in raztopiti dá in to brez gorkote.

Za smoliko med koščičarji največ črešnjevo in breskvino drevje trpi. Na tem drevji pogostoma nastane klejevi (gumasti) tok v taki obilici, da klej raz svojih iztokov doli kaplje in več spodnjih drevesnih delov tako rekoč na zunanjem površji njihovem popolno oblépi ali gumira. Ako mesta, na katerih ta klej izteka, izrežemo ali pa z mokrimi cunjami dobro izperemo in popolno očistimo, zapazimo na njih enake poškodbe in ravno tako mrtvo ter črno lubad z suhim lesom vred, kot je opazujemo ob slučajih bolezni „perečega ognja“ in „raka“ na peškarjih. Iztok kleja ali smole (gume) je v primeri in praviloma na koščičarjih dosta obilnejši in večji, nego je iztok drevesnega soka na peškarjih. Kakor na peškarjih „perečimu ognju“ in „raku“, tako so tudi na koščičarjih iztoku kleja ali smolike (gume) prava neposrednja podlaga in glavni vzrok zunanje drevesne poškodbe. Da se koščičarji smolike ozdravijo, treba je dotična mesta, kjer se ta na njih nabira in izteka, do zdravega lesa dobro in popolno izrezati in te na novo prizadete rane pošteno s premogovim katranom zamazati. Premogovi katran se za zamaz in ozdravljenje takih gumastih ran na koščičarjih jako dobro obnaša, ter se v ta namen kot najpripravnejše in najboljše mazilo priporoča. Kakor hitro se tako očiščene in s katranom zamazane rane na koščičarjih obraščati in celiti prično, prične ob enem tudi gumasti tok ponehavati in slednjič popolno prestane in promine.

S tem pa še nikakor rečeno ni, da ravno vsaka rana in poškodba na koščičarjih mora klejasti (gumasti) tok „smoliko“ prouzročiti. Smoliki zeló podvrženo drevo je uže samo na sebi k iztoku soka posebno nagnjeno, kar je tudi za neposrednji vzrok tej bolezni na takem koščičastem drevji smatrati. Večje in manjše rane se na koščičarjih, ako se prav oskrbujejo, rade in deloma tudi brez vsakoršnih slabih nasledkov navadno popolno, lahko in hitro zacelijo, ako so pa take rane zanemarjene in vsem elementom prosto prepuščene, nastane in razvije se v njih smolika. Ob letih, v katerih se temperatura brzo spreminja, to je, kedar rodovitni vlagi in toplemu vremenu na mah zeló mrzli in suhi dnevi sledé, trpé koščičarji navadno veliko več za smoliko, nego ob časih, kedar se temperatura le polagoma spreminja, ter gorkota v mraz in mrzlo vreme pa v toplo počasi prehaja. Ako se koščičarjem ob nepravem času ter z obilno množino hitro vpljivajočega tekočega gnoja gnoji, kakor tudi, ako je zemlja, kamor smo je posadili, za njihovo bujno rast preveč gnojna, pričnó nam za smoliko bolehati.

Posledica vsemu temu je, da se mora pri izgojevanji in oskrbovanji koščičastega sadnega drevje vse ono skrbno odstranjevati, kar bi mu utegnilo njegov naravno-normalni razvoj kakor si bodi motiti in zadrževati. Ako hočemo, da nam bodo koščičarji dobro vspevali, posaditi moramo je pred vsem v zmerno-vlažna tla, je pred ranami in zunanjimi poškodbami, kolikor je to v naši moči, skrbno varovati in je tudi ne preveč in prehudo obrezovati.

Pri vsem tem pa tudi smolikavi koščičarji utegnejo čestokrat precej visoko starost dočakati. Pri vsem tem je pa rast takega drevja zavoljo poizgubljenega soka bolj mršava in nenormalna, sadeži so bolj maleni, ker obedvojemu (lesu in sadju) zavoljo smolike potrebnega živeža primanjkuje. (Dalje prih.)

Trgovinska in obrtna zbornica

imela je dne 9. oktobra 1885. leta svojo redno sejo, kateri je predsedoval nje predsednik gosp. Josip Kušar v navzočnosti vladinega zastopnika gosp. c. kr. dvornega svetnika Rudolfa grofa Chorinskega.

Seje so se udeležili sledeči gospodje zbornični svetniki: Ivan Dogan, Oroslav Dolenec, Ivan Nep. Horak (podpredsednik), Pongrac Eichelter, Alojzij Jenko, Janko Kersnik, Karl Luckmann, France Omersa, Mihael Pakič, Ivan Perdan, Josip Ribič, Fran Ks. Souvan, Filip Supančič in Jernej Žitnik.

Predsednik konstatuje, da je v sklepčnost dovoljno število zbornikov navzočnih, otvori sejo in imenuje overovateljema zapisnika današnje seje gosp. Karola Luckmanna in Frana Ks. Souvana.

Potem poroča zbornični predsednik, da je prejel od gospoda c. kr. deželnega predsednika barona Winklerja sledeče pismo: „Vaša blagorodnost! Vsled brzojava g. vrhovnega pobočnika Nj. Veličanstva gosp. m. barona Poppa blagovolilo je najmilostneje Nj. c. in kr. apostolsko Veličanstvo zahvaliti se Vaši blagorodnosti za čestitanje na najviši imendan, katero ste sporočili v imenu trgovinske in obrtne zbornice v Ljubljani.

Čast mi je, da to Vaši blagorodnosti dam na znanje.“

Zbornica je to poročilo radostno na vêdo vzela.

I. Zapisnika z dne 19. junija in 28. avgusta 1885. se potrdita in na znanje vzameta.

II. Zbornični tajnik poroča v imenu odseka o nekaterih prenaredbah colne tarife z dne 25. maja leta 1882.

Odsek je radostno vsprejel namero vis. c. k. vlade, da hoče uvesti one gospodarstvene naredbe, ki bi utegnile preteče oškodovanje domačih proizvodov in rušeča trgovinska razmerja najprej kolikor možno vspešno olajševati, polagoma pa tudi odpraviti jih. Odsek pripoznava tudi, da je v to svrho pred vsem najnujše sredstvo colna novela in se vjema z razlogi, kateri so vis. c. k. vlado vodili, da poviša colnino.

Avstro-ogerske obrti, kakor tudi kmetijstvo in gozdarstvo imajo pravico zahtevati zaščita, ki ga potrebujejo v svoj obstanek in razvoj. Carina naj bi pa tudi zravnala neenakosti obdavčenja. Bremena, ki jih nosi domači proizvodnik v neposrednih in posrednih davkih, v občinskih in deželskih dokladah, so mnogo veči nego jih ima inozemec. Poleg teh ima inozemec ceneji denar in nižje prevozne tarife; ne gledé na to, da morajo mnoge obrti v Avstro-Ogerskem še razne neprilike premagovati, ki jih inozemec niti ne pozna, tako na primer obrt za železo.

Držeč se teh načel priporočil je odsek v vsprejem visocemu c. k. trgovinskemu ministerstvu nekaj tarifnih toček ali splošne colne tarife z ozirom na colno novelo sledeče poročilo:

1. Za tarif. štev. 58. „Vosek, bel, rumen in barvan (tudi rastlinski vosek)“.

V voskini obrti je izdelovanje ubeljenega čebelnega voska važen zaslužek, katerega korist sedanja carinska tarifa ne ščiti. Ubeljen čebelin vosek je vendar prav gotovo izdelek, vkljub temu je stavljen v jedno vrsto z rumenim čebelinim voskom, kajti od obeh od izdelka in surovine se pobira po tarif. štev. 58 jednaka uvoznina s 5 gold. na 100 gold. in vendar je cena surovega rumenega čebelinega voska le 130 do 160 gold. nasproti oni belega (ubeljenega) čebelinega voska s 200 do 250 gold. za 100 kg. Omenjena cariua 5 gold. pristja izdelku s 2—2½ % vrednosti, kar je z ozirom na njegovo ceno vendar le premalo.

Belo ubeljeni čebelini vosek uporablja se prav mnogovrstno v obrti in lekarstvu, kakor tudi v domačem gospodinjstvu, posebno pa mesto Dunaj ga na leto prav veliko porabi. Toda, žal! ni avstrijski voskini belivec, ki oskrbuje to potrebo, nego Nemčija je, katera s svojimi izdelki preplavuje naše domače trge.

Hanoveransko, ki po luneburškem vresji prav močno in po najnovejših skušnjah in napredku čebelorejo goji, ima tudi velikanska belišča za vosek, ki se izključno le z ubeljevanjem čebelinega voska bavijo, in ker doma ceni surov vosek dobiva, more tudi izdelek ceno dajati. Vsled tega, potem radi nizke niti uštevne avstrijske uvoznine in pa radi cene razpošiljatve v skupnih vozovih z oficijalnimi železniškimi tarifami gospodujejo nemška voskina belišča avstrijski trgovini, posebno dunajski, tako da se avstrijski obrtnik, ki kupuje drago surovino, imajoč večo upravnino in plačujoč visoko prevožnjo, mora umakniti.

(Dalje prihodnjič.)

Zemljepisni in narodopisni obrazi.

Nabral Fr. Jaroslav.

13.

Črnogorec.

Črnogorec je narodnosti srbske. Vsak imenitniši spomin srbsk je dobro znan Črnogorcu, in rad govori o njem. On vé za slavo in carstvo srbsko, za Nemaniča in za Kosovo polje, kakor sploh vsi Srbi; on prepeva najraje junaške pesmi.

Črnogorec je uskok, uskočil je po propadu carstva srbskega na Kosovem polju. Preselil se je, kakor trdijo narodne pravljice, največ iz Hercegovine, o kateri velí pregovor: „Hercegovina ves svet naseli, ali sebe ne razseli“. Gorati in pusti kraj je naučil Črnogorca, da prenaša vsako težavo ljudsko, in to junaško. S početka svojega doseljevanja v puste in gorate kraje bil je Črnogorec imovitejši, ali pomnoževanje rodbine, pomnožilo je tudi siromaštvo. Vse britkosti in težave mogel je prenašati, ali robstva nikdar ne in nikakor ne. Svoboda mu je bila najmilejše načelo. Raje je popustil vse ugodnosti življenja, v katerih je popreje živel, samo da je mogel ohraniti vero Kristovo in svobodo zlato.

Ti uskoki črnogorski so zvečine nekdanje staro vlastelinstvo srbsko. Ti svobodoljubni in ponositi vlastelini niso hoteli prenašati ugnjetavanja turškega, niti priznavati koga vrhu sebe, in taki so Črnogorci še dan danes. Črnogorec je malokedaj priznaval kako oblast nad seboj. Delal je navadno to, kar mu je srce želelo. Živel je v svojem siromaštvu, živel kot svoboden junak, in ni nikomur nič dajal razen onega, kar mu je kdo po sili vzel, obdaroval pa je nasprotnika z mečem, ali pa s svinčenkami iz puške. Črnogorec se drži vsega onega, kar se prilega srbskemu duhu in srcu, kar se spodobi junaku in poštenemu človeku. Redek je narod, ki je bil sposoben prenesti vse nadloge ljudske, ki so ga bíle več stoletij, kakor je to narod srbski v Črni gori. On ni popustil v ničemur od starodavnih navad. Kot svobodoljuben narod živel je v duhu svojih pradedov, držal se starodavnih običajev, in ohranil še dan danes vse vrline, s katerimi se more ponašati pred svojimi brati in pred ostalim razumnim svetom.

Črnogorec je z večine srednje, lepe in vitke postave. On ima dovelj razboritosti ali spretnosti in lokavosti še več. Vsako delo, vsak posel koj zapopade, in pametuje dobro.

Črnogorca lahko razdraži najmanja reč, ne potrpí nobene psovke, niti zasmehovanja, on hoče, da samo njegova veljá. Starejim, s katerimi se ne more in ne sme prepirati, pravi to-le: „Tvoja je bolja in stareja, ali jaz se držim v svoji pameti, da je tako in tako“. Črnogorec se ponaša s tem, da je Črnogorec, ceni sebe mnogo, in hoče, da je on najbolji. Ostale narode ima za mehkužce, samo Arbanasce priznava za junake. Črnogorec je okreten in hiter, pogleda je bolj divjega, brado brije, a vsak nosi brke. Kože je temnorujave, oči svetlih in bistrih, polnih živosti in veselosti, iz katerih sije zgolj lokavost. Za malo zadevico ali žaljenje svojega poštenja gré in kliče na boj. Kot preprost človek brez nauka je še dovelj trden v morali. V vsem je razborit, v hoji in v govoru okreten in hiter, drží se v vsem kot junak. Mnogo drži do sebe in do svojega poštenja. Svojemu knezu in gospodarju se slepo pokorava; on vé, da je Bog v nebesih, a gospodar na zemlji in kar reče gospodar, tisto ima za boljo božjo. V kolikor je junak v boju, v toliko je plašljiv pred strogo oblastjo. Stroga oblast more ga učiniti pravim robom, kakor je to bilo pod Štefanom Malim.

(Konec prihodnjič.)

Politične stvari.

Govor poslanca Riegerja

v 8. seji državnega zbora 17. oktobra 1885.

(Dalje.)

Sicer moram pa opomniti, da je tudi vsaka ustava potrebna preosnove, kakor vsaka reč, ki pride iz človeških rok, da, še le tedaj sme se kaka ustava dobra in svojemu namenu popolnoma primerna imenovati, ako je taista sposobna vstrezati zahtevam razvijajočim se v teku časa. Ustava nikakor ne more biti kak koščen negibčen stvor; človeška črepinja je sicer koščen stvor, ali celó ta se spreminja pod vplivom možganov in sčasoma drugo podobo dobi! Ustava naj bi je pa ne dobila? Recimo, da si res prizadevamo ustavo spremeniti ali jo preosnovati, toda to na podlagi ustave in po postavnem in ustavnem potu, tedaj vendar nihče nima pravice tega očitati nam. Očitate nam, da hočemo državi dati federalistično podobo, da jo hočemo razbiti. Ne, tega mi nočemo! Pač pa je federalizem v najnovejšem času jako čudne mladike in cvet pognal. Pri nas v deželnem zboru se je uže večkrat pretresavala misel, da bi se stara kraljevina, ki je uže po svoji naravi kot nerazdeljiva celota videti in katero zopet ustava sama kot nerazdeljiv in neločljiv državnopravni del države zagotovlja, da bi se ta stara kraljevina razdelila v dve deželi, v dve pokrajini.

Nek drug program, katerega je visoka zbornica ravno te dni spoznala, zahteva ločitev Galicije, Dalmacije in Bukovine od države. Gospoda moja, saj vendar ne mislite Bukovine Rumuncem in Galicile Rusom poklonitì? (Posl. Fiegl: Posebno stališče!) Nadjam se, da ste še tolikanj Avstrijci, da tega ne želite; potem bodete pa sami priznali, da Galiciji druzega ne kaže, kakor federativna razmera (prav res! na desni). Glejte, gospoda, ki kaj takega nam vendar še ni na misel prišlo in tako daleč naš federalizem ne sega, pa tudi oni Poljakov ne. Toraj Vas vprašam, kdo je po tem takem res federalist? (Živahna pohvala in ploskanje na desni.)

Očitate nam dalje, da govorimo o českem državnem pravu: o tem sem svojo misel uže izrekel. Ali čujte gospoda! Ravno te dni dobili smo jako zanimiv recept, po katerem naj bi Avstrija prišla v državnopravno razmerje z Nemčijo. Kaj pa je to, gospoda moja? Mi vsi, kolikor nas je, smo za to, da živimo z Nemci v narodno-

pravnih in prijaznih razmerah, kajti to nam je poroštvo mirú. Za notranje-državno, državnopravno razmerje pa, na podlagi katerega bi Avstrija postala del nemškega cesarstva . . . (Živahen ugovor in oho! na levi — prav res! na desni.) Prosim, gospoda moja, kaj pa se razume pod državnopravno zvezo? V vsakem državnopravnem razmerji mora biti nekdo gospodar; ali si morda mislite tako državnopravno razmerje, kjer naj bi se avstrijski cesar s pruskim kraljem vrstil. (Poslanec Fiegl: Zveza na državni pogodbi!) No, če tega ne, potem pa nameravate Avstrijo v tako razmerje z Nemčijo spraviti, v katerem sta danes ž njo Saksonska in Bavarska. (Ugovor in posmehovanje na levi!) Kolikor sem jaz jurist (poslanec Pernerstorfer: Pa slab!) si tega pač ne morem drugače razložiti; vi morate skovati popolnoma nove državnopravne teorije in jih uvesti na univerze, sicer mi to ne gre v glavo. Kje pa so tisti državni dohtarji? (Veselost na desni.) To, kar sem rekel, je vendar državnopravni nazor, ki ima vso drugo daljavo, kakor pa so naši napori.

Govorili ste, gospoda moja, o ustavoverstvu in ste nam očitali, da nismo ustavoverni. Gospoda, meni se zdi, da se je veter v novejšem času presukal, kajti tista gospoda, ki se je poprej imenovala ustavoverno, znebila se je uže zdavnej tega imena. Mislim, da je to storila iz tega vzroka, ker jim je ustava sedaj nekoliko neprilična (radost na desni), mnogo bolj neprilična, kakor nam. Resnica je, da smo v poslednji dobi mi bili tisti, ki smo morali ustavo braniti pred Vašimi napadi! (Dobro, dobro! na desni.) Mi smo morali tiste postave pred Vami braniti, katere ste Vi sami napravili in katerih bi se sedaj radi znebili!

Mislite si, kar Vam drago, zagotovim pa Vas lahko, da Vam ne pripoznamo nikake prednosti, kar se tiče varstva države, njene mogočnosti, njene enote in posebno pa njene neodvisnosti in suverenitete. (Živahna pohvala na desni.) (Dalje prih.)

Iz državnega zbora.

V marsikaterem oziru zanimiva bila je 9. seja zbornice poslancev 19. oktobra t. l., ker govorili so trije levičarski poslanci one vrste, katera je v zadnjih letih začela vspešno spodrivati voditelje bivše ustavoverne stranke. Govoril je namreč veliki Nemec Křepek, rudečelasi kmetski kričač, kateremu je sledil od desnice dr. Greger, potem pa je dolgo in ostudno kvasil in kričal največji razsajalec Knotz, za njim knez Alfred Lichtenstein, konečno pa je hotel še Plener strahovati predsednika Smolko, ker ni hotel k redu pozvati grofa Taaffeja.

Křepek sam naznanil je začetkom svojega z golih fraz sostavljenega govora, da hoče govoriti kot kmet. Držal se je res tega predmeta, pa posebno z namenom, vladi očitati, da za kmete nima druzega kot obljube.

Dolgo je obiral kosti zarad obljubljene postave o dednem nasledstvu pri kmetih, dalje je očital vladi, da kmetu ne zniža davka, ne zniža vožnine pri državnih železnicah, tudi pogodbo o severni železnici spravil je v govor, akoravno si je pri tej vlada pridržala prav vse pravice gledé določevanja vožnine, konečno je trdil, da vlada kmetu hoče odvzeti edino, kar ima — dobro šolo. S temi potezami označen je nov Nemec Křepek popolnoma, in ako se posnamo ves vtis njegovega ne dolgega, po vsem praznega govora, reče se lahko na kratko, tako govori kričač v kmetski krčmi, ki vso svojo modrost zajema iz malovrednih časnikov, kateremu pa tudi samo največa nevednost ne zamore kaj verjeti in mu kaj zaupati.

Ako hoče zbornica poslancev po Křepeku meriti zavednost in razumnost nemških kmetov na Českem tedaj mora te milovati ne zavolj zavoljo zatiranja Nemcem na Českem, temveč zato, ker se pusté zapeljati, da si izberó tako malo zavedenega zastopnika v državni zbor. — Drugi govornik dr. Greger z desnice govoril je tudi to pot z veliko mirnostjo, drastično pa hladnokrvno opisujoč razmere na Českem. V obširnem, gladkem in ne žaljivem govoru dokazal je, da nemir na Českem dela nemška stranka namenoma zato, da bi spodkopala tedanjo vlado in jo prevzela sama. Konečno pa zakliče levičarjem, naj uže sprevidijo, da v Avstriji ni „rojene“ vladine stranke, za kakoršno se smatra Nemška in pa da je ključ za rešitev narodnega nasprotja samo v besedah prestolnega govora in adresne večine: „Enaka pravica za vse narode!“

(Dalje prihodnjič.)

Zabavne stvari.

Temi pod plaščem

ali

Rabljevo delo o polnoči.

(Po češkej „Narodnej knihovni.“)

I.

Strašna noč.

Po ulicah v Pragi je tema, da bi z dinamitom moral trgati jo, kedor bi hotel videti nebo, ki pod njim valí se grozna oblačina, kakor sodi — napolnjeni s kolomazom. Strašno, kakor kak gladen pes, tuli veter po ulicah, da kar klepečejo šipe po plinovih svetilnicah, kakor bodo klepetali pogubljenim zobje o poslednji sodbi. Plin sam mežkra, kakor brlé svetilnice mrličem za glavami . . . Kedor koli mora o tej grozni noči iti z doma — vsakega polije gosta kurja polt . . .

Deset počasnih zvukov, ki oglašajo, da je deset ura, prodira iz pražkih zvonikov po ulicah . . . . Mnogo teh zvukov veter delí na tri, na štiri glase, da marsikedo, ki jih šteje, našteje petnajst — da, osemnajst udarcev. O poslednjem udarci ob zvon je o divjem viharji zvuk podoben poslednjemu obešenčevemu vskriku . . . .

II.

Neznana ženska.

Padla je zavesa in občinstvo gré iz gledališča. Razhaja se na vse straní.

Po eni manjših ulic v Pragi stopa neka dama. Gré iz gledališča, a sama . . . Grozno igrá veter z nje gizdavim oblačilom, zvlasti pa strastno pometa z njeno vlečko (šlep), da ima jo dama več pred seboj, nego za seboj.

Kedo je ta dama, to ostane zmerom zahaljeno v neprozorni zavoj skrivnostne teme.

Naglo se je ustavila, zaslišala je trojen žvižeg.

III.

Prijetije.

Dama se trese, otrpnilo jej je celo telo. — Klanice (taschen) padajo sè streh, napisi (firme) sè zidov . . . Razkačeni veter maje tobakarske kolibe, kakor trstičje.

Tri črne, zavite osobe so se prikazale na ulici. Zopet se je oglasil trojen prosunljiv žvižeg . . . in prikazale so se tri druge osobe.

Vse so planile pred damo. Ena izmed teh osob je sè zamolklim — v grlu zadržanim glasom opomnila: „Morate iti z nami!“ A uže držé damo.

Kaj pa je dama učinila? — Ničesar....

Kaki drugi ženski bi bila sreča mila — prikazal bi se jej kak dobrodušen mladenič, vzel bi jo v naročje — malo živo, ali morebiti omedlelo, odnesel bi jo v svojo palačo . . . položil bi jo na divan itd. . . . Ta dama pa je narodila se v nesrečni uri. O neki priliki jej ciganka ni prorokovala nič dobrega. — — Ni živa duša jej ne prihití na pomoč . . . .

IV.

Osodni unos.

Dama je le vskriknila . . . da, ni učinila nič druzega, nego vskriknila je: „Ljubi Bog!“ — a uže jo zahaljenci vlekó v kočijo, ki je pripeljala se na znamenje . . . Dva tajstvenika sta sedla k njej, zastrla okni, kočijaž pa je pognal. Kam? Tega ne zna dama. Zahaljenca sta jej zavezala očí. Čula je le, da je eden izmed obeh kočijažu šepetnil: „K mrtvaški glavi!“

Vdala se je svoji skrivnostni osodi. Vera v Boga je jačila jo. Molila je rožni venec . . . .

Po dolgi vožnji je ustavil se voz. Eden izmed zahaljencev je stopil iz kočije in potrkal je trikrat. Nekova težka vrata so mrgodnila . . . . Zapeljali so jo v nekov dom . . . Škripajoči ključ je preveril jo, da so zaprlo za njo . . . Ločena je bila od vsega sveta in izdana pestem svojih mučiteljev. — —

(Konec prihodnjič.)

Naši dopisi.

Iz vipavske doline 30. okt. — O včerajšnji javni preskušnji učencev deželne vinarske šole na Slapu služijo naj Vam v poročilo sledeče vrstice: Preskušnja trajala je od 9. ure zjutraj do 1. popoludne. Deželni odbor zastopan je bil pri izpitu po deželnem odborniku gosp. dr. Vošnjaku, kmetijsko družbo zastopal je pa vipavski dekan gosp. M. Erjavec; navzočih je bilo pri preskušnji tudi nekoliko posestnikov iz obližja, med temi trije očetje, kojih sini so se letos tu izšolali.

Izpraševali so se učenci iz trtoreje, kletarstva, sadjarstva, splošnega kmetijstva, zelenjadoreje, kemije, fizike, iz računstva, geometrije, praktičnega merstva in zemljemerstva. Učenci odgovarjali so na vprašanja iz navedenih predmetov kaj povoljno dobro. Praktično se je pri preskušnji kazalo cepljenje ameriških trt in določevanje kisline v vinu. Gosp. dr. Vošnjak je po končani preskušnji razdelil letos izšolanim učencem spričevala in v daljšem govoru naglašal, kako dobre vspehe kaže v vsakem oziru slapenska šola bodi-si na prostem — v vinogradih in polji, kakor tudi v šoli; izrazil se je, da se čudi tako dobremu vspehu, kakoršnega so pokazali učenci pri preskušnji. Zahvalil se je potem v imenu deželnega odbora g. vodji in pristavu, učiteljema zavoda ter učencem na srce polagal, da se tudi v bodočem praktičnem življenji drží jo vodil, podanih jim na Slapu. Knjigovodstvo se ni ustmeno izpraševalo, a bile so na izgled postavljene praktične pismene vaje, ki kažejo, da učenci knjigovodstvo v resnici znajo. Ravno tako videli so se tudi lepi črteži o zemljiščih, koje so učenci sami izrisali na podlagi praktičnih vaj, ki jih imajo v zemljemerstvu s pomočjo onih priprostih instrumentov, ki jih je sploh mogoče manj izobraženemu kmetovalcu v roke dati. Posebno pohvalno omenjati nam je pa v resnici lepe, od učencev izdelane risarije, ki se bavijo z geometrijo, perspektivo, senčenjem in risanju po modelih, zadevajočih kmetijske predmete (orodje, stroje itd.). Po končanem oficijelnem delu spravili smo se ob 1. uri popoldan okolu mize, ter se pri njej z dobro jedjo, fino pijačo in napitnicami bavili do mrakú.

Iz Ljubljane. — **Vernih duš dan.** Tudi letos ovenčal je hvaležen narod slovenske grobe svojih zaslužnih veljakov počivajočih na ljubljanskem pokopališči. Vsakemu rodoljubu vračajo se ta dan še bolj živo v spomin zasluge naših rajnkih veljakov. Imena: Vodnik, Čop, Slomšek, Wolf, Prešern, Jenko, Koseski, Toman, Costa, Bleiweis in pa dolga vrsta imen druzih naših rodoljubov, stopajo nam živo v spomin. Hvaležno spominjamo se vzvišenega delovanja teh mož za naš narod; vsak izmed nas, ki smo se od teh naših prednikov učili ljubiti svoj narod, pa tudi gotovo na ta dan ožje duševne zveze z našimi pokojniki — ponavlja svoj sklep — zvesti Bogu — delati in živeti za mili naš narod.

— **Za Gorenjce po povodnji poškodovane**, darovala je ljubljanska hranilnica 1000 gold. — Gotovo lepa radodarnost na pravem mestu.

— **Vpokojen** je ljubljanske deželne sodnije svetovalec R. pl. Zhuber, in povodom vpokojenja podeljen mu je naslov svetovalca nadsodnije.

— **Vreme** skazilo se je popolnoma; nepreneho ma dežuje, tu in tam prikaže se na hribih sneg. Vode so nenavadno narastle. Kmetovalci ne morejo spravljati jesenskih pridelkov in ne napravljati stelje. Vsled vednega deževanja bilo je tudi zeló moteno obiskovanje grobov in molitve na pokopališčih.

— **Nova dvorazredna šola na Dobrovi** otvori se danes s slovesno sv. mašo in blagoslovljenjem novih poslopij. Razun domačinov vdeleži se slovesnosti tudi gospod okrajni glavar Mahkot, kateri je prav izdatno pripomogel, da se je razširjenje šole tako urno in povoljno izvršilo.

— **Gosp. prof. Šuklje** odložil je državno poslanstvo, kakor trdi v svoji izjavi v „Ljub. L.“ zarad „ugovora z neke strani, da volitev ni bila prosta, da je bil marveč izvoljen le vsled nezakonitega vladnega pritiska, in da je — — ta trditev omajala njegovo stanje v državnem zboru.“ — Koncem svoje izjave oglaša gospod prof. Šuklje svojo kandidaturo pri novi volitvi.

— **Veliko razstavino medalijo** dobila je c. k. kmetijska družba kranjska na mednarodni razstavi sadja v Budapešti za zbirko jabelk sostavljeno iz sort, kojih na Kranjskem največ pridelajo.

— **Izpiti na deželni kmetijski šoli, slovenskem oddelku v Gorici** bili so pretekli torek od 9. do 12. ure dopoludne. Pri skušnji bili so navzoči vzvišeni g. Franc grof Coronini, deželni glavar; dr. Josip vitez Tonkli, njegov namestnik; dr. Jožef Abram in Ivan Gasser, deželna odbornika; Gustav Pirc, učitelj kmetijstva in tajnik kmetijske družbe v Ljubljani; Rihard Dolénc, vodja, in Rohrman, pristav na deželni vinarski šoli na Slapu, in nekateri drugi gospodje. Najprej je bila skušnja iz teoretičnega nauka; izpraševala sta začasni vodja g. Fr. Žepič in začasni pristav g. I. Cotič. Učenci so odgovarjali prav dobro. Potem je gospoda ogledala hlev, kmetijsko posestvo, plante, gnojišče, drevesnico, klet in drugo; okolu poludneva so se razšli. — Stvarnega popisa o skušnji in kmetiji pričakujemo in nadejamo se, da se bo dotičnik v resnici stvari držal. Nekateri dopisniki spravljajo v javnost poročila o goriški kmetijski šoli, pa govorijo o šoli le toliko, da pridejo na sedanjega začasnega voditelja. Ko so prišli do njega, začnejo udrihati po njem, da je strah. Tudi slepec spozna namen takih poročil, katera vsled tega namenu bolj škodujejo nego koristijo. Poročilo naj bo stvarno, da pomore do zmage resnici, katero vsakdo

ljubi. Osebne strasti in oziri naj molčijo, da se obrne več pozornosti na stvar, ki je za goriško dežeio jako velike važnosti. „Soča.“

— **Krajcarska podružnica „Narodnega Doma“ v Ljubljani.** Neki rodoljub, ki nam je te dni vrnil razprodano krajcarsko knjižico, opozarja nas na to, da bi razvili agitacijo za nabiranje doneskov na korist zgradbi „Narodnega Doma“ v Ljubljani tudi med poverjeniki „Družbe sv. Mohora“. Pomislimo, pravi, če vsak poverjenik tu stori svojo dolžnost, koliko bi se lahko nabralo. Če bi sleherni ud dal vsak mesec le krajcar, in storil bi to gotovo radovoljno, bi znašala med udi „Družbe sv. Mohora“ nabrana svota po preteku leta pri ogromnem številu udov nad 3000 forintov. Ker ima nadalje „Družba sv. Mohora“ svoje ude povsod, po vsem Slovenskem po najmanjših farah, vaseh in selih, bi prodrla ta ideja med maso našega naroda in bi se začelo za „Narodni Dom“ zanimati na ta način skupno Slovenstvo.

Lepa ideja, zdrave misli in hvaležni smo gospodu, da jih je sprožil. Reči moramo, da smo sami že mislili večkrat na to. Na drugej strani se nam pa vriva vprašanje, le li dá to tudi izvršiti. Da vodstvo „Družbe sv. Mohora“ zanima za našo idejo, ker je, za kar mu bodi naša najtoplejša zahvala, dalo natisniti naš oklic v družbenem „Koledarji“ (gl. „Koledar“ za l. 1886 str. 175) in s tem oklicem opozorilo svoje ude na jako potrebno zgradbo „Narodnega Doma“ v Ljubljani, ni brez pomena in bo gotovo dobro vplivalo na slovensko občinstvo. Prevdarimo stvar; pri priliki kaj več o tem.

Pretečeni teden je bil posebno srečen. Razprodanih je sedaj že 15 knjižic. Razun že omenjenih 11 vrnile so se nam namreč te dni razprodane sledeče krajcarske knjižice: kot 12. knjižica pod št. 47 (poverjenik g. F. G.) iz Dunaja, kot 13. pod št. 67 (poverjenik g. J. G.) iz Vrhnike, kot 14. pod št. 1 (poverjenik g. F. S.) iz Metlike in kot 15. pod št. 238 (poverjenik g. U. T.) iz Ljubljane; zadnjo kupil je omenjeni gospod celo sam, že tretji slučaj te vrste. Lepa hvala vsem!

(Denar in oglasila pošiljati je g. dr. Josipu Starétu blagajniku „Narodnega Doma“ v Ljubljani.)

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Cesar podal se je minuli petek v Budapešt in si je na drobno ogledal tamošnjo deželno razstavo. Ogledavanje vršilo se je v soboto dopoludne. Popoludne podal se je cesar v Gödölö, kamor je uže dan prej od svojega potovanja po medzemeljskim morji vrnila se cesarica. V nedeljo pa se je cesar vrnil nazaj na Dunaj.

V delegaciji ogerski vršila se je zanimiva razprava o narodnostnem prepiru v naši vojski.

Ogerski delegat Böethy vprašal je vojnega ministra, kaj je na govoricah o narodnostnem prepiru v skupni vojni. Na to mu je vojni minister grof Bylandt odgovoril, da on ni izdal onega gotovega narodnega prepira zadevajočega ukaza, ker ga v obče ni bilo treba; dalje, da se oni prepiri omejé v obče samo na nepomenljive, posamesne spopade ali proste spore v krčmah. Vojni minister omenja slučaja v Plznu, kjer so se vojaki sprijeli zavolj ženstva, pri katerem pa ni bilo 30 ranjenih, ampak 3. — Delegat, ki je ministra vprašal, izrekel se je zadovoljnega z odgovorom, in sklenilo se je celó, vse te stvari še v zapisnik ne sprejeti. — Sicer pa fakcijozni listi še nimajo dosti tega vrtanja po vojnih krogih, ampak se obeta, da bode tudi v avstrijski delegaciji, kakov Heilsberg ali Kraus ministra nadlegoval s takimi vprašanji.

Trdi se, da bodo delegacije do 13. t. m. na vsak način gotove s svojim poslom, potem pa se brez zapreke morejo pričeti deželni zbori.

Pretekli teden zbolel je nevarno stari sovražnik vsega Slovanskega pri nas, dr. Herbst, pa je uže zopet okreval.

V ogerski delegaciji obsuli so delegati grofa Kalnoky-az vprašanji o razmerah unajnih političnih zadev. Se ve da pri sedajnih razmerah balkanskih dežel ministru ni bilo mogoče vstreči radovednosti delegatov gledé onih vprašanj, katere so zadevale prihodnjo rešitev bolgarskega vprašanja. Kar pa je grof Kalnoky govoril o položaju v obče, bilo je potrjevanje in vtrjevanje dotične izjave prestolnega govora.

Moravska. — Kakor „Moravská Orlice“ trdijo namerava češka stranka moravskega deželnega zbora v predstoječem zasedanji zelo odločno postopati zoper strankarsko ustavoverno večino zborovo. Vse napake te večine in krivice prizadete češkemu ljudstvu bodo se brezozirno razkrile in ojstro šibale. Grof Taaffe nameraval je baje razpustiti moravski deželni zbor, sedaj pa si je to premislil, ker mu večina ni dala za to zadostnega povoda.

Nemška. — Ravno se na Pruskem vršijo volitve za deželni zbor, Bismark prizadeva si izid volitev obračati po svojih željah, toda po do sedaj znanem izidu prvotnih volitev soditi, ni pričakovati pomenljivih sprememb.

Trdna nada, da se bode vprašanje zarad Karolinskih otokov po posredovanji papeževem povoljno rešilo, začela se je zadnji čas nekoliko krhati.

Državni zbor sklican je za 19. dan novembra, pa kakor se sodi, knez Bismark pri odtvorjenji ne bo navzoč, ker še dalje namerava ostati na deželi.

Francoska. — Veliko vriša napravil je napad na ministra unanjih zadev Freycinet-a. Ko se je namreč peljal od ministerskega sveta v palačo ministerstva unanjih zadev, vstrelil je neznan človek proti njegovemu vozu. Prijet, dolgo časa ni hotel povedati svojega imena in bivališča. Še le po dolgem izpraševanji povedal je, da mu je ime Mariotti, da je s Korzike doma in da je strelil proti vozu pa na tla samo s tega namena, da bi izbudil javno pozornost, ker že pet let brez vspeha išče pravice. Leta 1880 imel je opraviti pri delih Panamskega kanala, kjer so agenti družbe silo storili njegovi hčeri tako, da je vsled tega umrla. Obupan vrnil se je potem na Francosko, kjer je brez vspeha iskal pravice. Panamsko društvo potrjuje izpovedbo Mariottijevo, zato pa minister Freycinet baje tudi zahteva, da se napadnik izpusti iz zapora.

Žitna cena

v Ljubljani 31. oktobra 1885.

Hektoliter: pšenice domače 6 gold. 50 kr. — banaške 7 gold. 8 kr. — turšice 5 gold. 40 kr. — soršice 6 gold, 23 kr. — rži 5 gold. 20 kr. — ječmena 4 gold. 39 kr. — prosa 5 gold. 20 kr. — ajde 4 gold. 23 kr. — ovsa 2 gold. 92 kr. — Krompir 2 gld. 60 kr. 100 kilogramov.

Odgovorni vrednik: Gustav Pirc. — Tisk in založba: J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.